

Täysistunto

Torstai 26.3.2026 klo 16.00

7. Keskustelualoite lastensuojelun nykytilasta, uhkakuvista ja laillisesta toteutuksesta hyvinvointialueilla

Keskustelualoite KA 1/2025 vp

Keskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 7. asiana on ajankohtaiskeskustelu lastensuojelun nykytilasta, uhkakuvista ja laillisesta toteutuksesta hyvinvointialueilla. Ajankoh-
taiskeskustelun avaa keskustelualoitteen ensimmäinen allekirjoittaja edustaja Timo Suhonen. Tämän jälkeen myönnän harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. Vastauspuheenvuorot varataan täysistunnossa V-painikkeella. Keskusteluun varataan aikaa yksi tunti. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.03 Timo Suhonen sd (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Hienoa, että keskustelualoitteeni myötä tänään käydään tärkeää keskustelua lastensuojelun nykytilasta sekä uhkakuvista.

Sanonta, että lapsissa ja nuorissa on tulevaisuus, ei ole pelkkä sanonta, se on fakta. On siis ensiarvoisen tärkeää huomioida kaikessa päätöksenteossa se, miten päätökset vaikuttavat maamme lapsin ja nuoriin. Tällä hetkellä yhteiskunnassamme on haastava tilanne. Köyhyys, työttömyys ja epätoivo ovat kasvaneet. Tulevaisuudennäkymä ei ole kaikille lapsiperheille, lapsille ja nuorille kovin hyvä.

Lastensuojelulain tarkoitus on kaikissa tilanteissa merkityksellinen. Miten lapsiperheet saavat apua ajoissa, miten lapsen ja nuoren turvallinen kasvuympäristö varmistetaan?

Hallitus uudistaa lastensuojelulakia, ja ensimmäinen esitys on tällä hetkellä eduskunnan käsittelyssä. Hallitus keskittyy lähinnä erilaisten rajoittamistoimien sääntelyyn ja vakavasti oireilevien lasten tilanteeseen. Toivon, että lastensuojelulain jatkovalmistelussa huomioidaan vahvasti lapsiperheiden ennakoivan avun ja tuen saaminen.

Lastensuojelulaissa se viimesijaisin toimi on lapsen tai nuoren huostaanotto. Huostaanoton keskeisin edellytys ja peruste on se, että huostaanotolla varmistetaan lapsen ja nuoren turvallinen kasvuympäristö. Aina puhuttaessa huostaanotosta se herättää luonnollisesti tunteita. Koko maassa kodin ulkopuolelle sijoitettuja lapsia oli 17 100 vuonna 2024. Heistä huostaanotettuina oli 11 300 lasta. Sijoitetuista lapsista kolmannes on ollut sijoitettuna vähintään puolet elämästään.

Vuoden 2025 osalta arvio on, että lastensuojelun toimenpiteiden tarve kasvaa. Tämän vuoksi lastensuojelusta ei tulisi leikata, vaan siihen tulisi satsata lisää.

Arvoisa herra puhemies! Sijaishuollon markkinoilla pyörii vuosittain miljarditason rahapotti. Tämä voi herättää ajatuksia siitä, perustuuko jokainen lapsen ja nuoren huostaan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2026 vp

otto siihen tärkeimpään tavoitteeseen eli siihen, että huostaanotto on viimesijaisin toimi ja lapsen turvallisen kasvu ympäristön mahdollistaja. Huostaanoton tulisi varmistaa se, että meillä ei koskaan tapahdu kenellekään lapselle kahdeksanvuotiaan Vilja Eerikan kohtaloa. Korostan, että huostaanoton ei tule koskaan perustua mihinkään muuhun kuin siihen, että lapsi saa paremman elämän.

Arvoisa herra puhemies! Sain tärkeän viestin lastensuojelun ammattilaisilta, ja he halusivat kertoa heidän näkemyksensä lastensuojelulain osalta. Pohjois-Savon hyvinvointialueen lastensuojelun avohuollon sosiaalityöntekijät Karoliina Tenkanen, Päivi Autio ja Hanna Kärämä viestivät minulle seuraavaa:

”Lastensuojeluun suunnitellut muutokset järkyttävät meitä rivisosiaalityöntekijöitä. Vuonna 2013 valmistunut Toimiva lastensuojelu -selvitystyöryhmän loppuraportti osoitti, että sosiaalityöntekijöiden vaihtuvuus oli erittäin suurta, asiakasmäärät olivat kohtuuttoman suuret ja nämä kaksi seikkaa selkeästi vaaransivat lasten oikeusturvan. Nyt 13 vuotta myöhemmin kaikki tämän selvitysryhmän aikaansaamat positiiviset muutokset lasten turvalliseen kasvuun, lastensuojeluun ja kehitykseen ollaan ajamassa alas.

Tällä hetkellä alueellamme lastensuojelussa on pysyvät, motivoituneet ja lasten oikeusturvaa ajavat sosiaalityöntekijät, joiden työssäjaksaminen on varsin hyvällä tasolla. Työmme on vaativaa asiantuntijatyötä, jossa kohtaamme päivittäin lapsia, joiden kasvu ja kehitys on vaarantunut tai joiden kasvu ympäristö ei ole lapsen edun mukainen. Työmme sisältää päivittäin vaativaa arviointia, verkostotyötä ja kohtaamisia hyvin erilaisten lasten ja heidän perheidensä kanssa.

Hyvinvointialueiden säästöpaineeet näkyvät jo nyt työssämme. Lastensuojelun asiakkuuteen tulevien lasten ja nuorten tilanteet voivat olla jo lähtökohtaisesti niin kriisiytyneitä, että asiakkuus voi alkaa suoraan kiireellisellä sijoituksella ja prosessi voi edetä nopeasti huostaanoton valmisteluun. Tämä johtuu siitä, että ennaltaehkäiseviä palveluita ajetaan alas. Lapsia tai nuoria ei voida enää auttaa missään muualla kuin kaikista raskaimmissa ja viimesijaisissa palveluissa.

Se, että nyt lyhytnäköisesti ajatellaan, että lastensuojelulain kumoaminen lastensuojelun avohuollon osalta parantaisi tilannetta, on varsin erikoinen. Erikoiseksi sen tekee myös ajatus, että sosiaalihuoltolaki olisi ensisijainen laki ja lastensuojelu tapahtuisi vain sijaishuollossa. Missä tapahtuisi näiden muiden lasten suojelu?”

Arvoisa herra puhemies! Tapasin äskettäin lapsiperheen, jossa yksi lapsista oli ollut huostaanotettuna laitokseen. Reilu vuoden laitoshuostaanoton jälkeen lapsi pääsi lapsen isän vahvan vaikuttamisen kautta isän ja hänen sisarensa luokse asumaan. Koin tämän tapaamisen todella tunteelliseksi, kun näin, että asiat voivat kääntyä parhain päin.

On tärkeää, että mahdollisessa viimesijaisessa tilanteessa, jossa lapsi otetaan huostaan, tulisi ensisijaisesti varmistaa mahdollisuus sijoittaa lapsi lähisukulaisen luokse.

Arvoisa herra puhemies! Minulla itselläni on kokemusta lastensuojelusta ja huostaanotosta. Tulin huostaanotetuksi yhdeksänvuotiaana. Se oli minulle pelastus. Ilman tuota huostaanottoa en olisi tässä tästä tärkeästä asiasta puhumassa. Oli onnenkantamoinen, että minut ottivat huostaan isovanhemmat. Elämä ei ollut yltäkylläistä, mutta tärkeää oli se, että minulla oli puhtaat vaatteet, ruokaa pöydässä ja minusta välitettiin.

Arvoisa herra puhemies! Haluan omalla esimerkilläni tuoda esiin sitä, että yksittäinen tapahtuma voi pelastaa lapsen ja antaa toivoa elämään. Haluan tuoda toivoa ja uskoa maamme lapsille ja nuorille. Meidän on päätöksentekijöinä varmistettava, että olosuhteet olisivat mahdollisimman hyvät lapsiperheille nyt ja tulevaisuudessa. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustajat voivat nyt pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Hänninen.

17.08 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppositio puhuu leikkauksista mutta unohtaa yhden perusasian: paras tapa suojella lasta on estää kriisin syntyminen. Kun alle 23-vuotiaille on taattu pääsy terapiaan, kun kouluissa on selkeä puhelinkielto, kun kiusaamisen ehkäisyyn ja nuorten tukeen on suunnattu lisää panostuksia, kyse ei ole sivuseikasta. Kyse on lasten arjen turvallisuudesta. Ennaltaehkäisy on myös turvallisuustyötä. Tutkimukset osoittavat, että somen aiheuttamat mielenterveyshaitat ja ylikuormitus osuvat nimenomaan lapsiin ja nuoriin. Siksi hallitus selvittää nyt keinoja rajoittaa kaikkein haitallisinta sisältöä ja suojella lapsia verkossa. Kun vahvistamme mielen hyvinvointia, koulurauhaa ja perheiden varhaista tukea, me ehkäisemme myös lastensuojelun kuormittamista. Ennaltaehkäisy ei ole pehmeää politiikkaa, vaan se on kovaa turvallisuustyötä lapsen hyväksi. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Garedew, olkaa hyvä.

17.09 Kaisa Garedew ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lastensuojelun päätehtävä on suojella lapsia ja varmistaa heidän hyvinvointinsa. Tästä huolimatta tammi-kuussa alle 16-vuotias hatkanuori kuoli Pirkanmaalla. Kolmasosa tytöistä tulee raikatuksi hatkan aikana. Tällä hetkellä lastensuojelun tavoite ei hatkanuorten kohdalla toteudu. Lastensuojelulain uudistuksen myötä lastensuojelun työntekijöiden ja viranomaisten toimivaltuuksiin saadaan merkittäviä parannuksia. Jatkossa hatkanuoren saa sentään ottaa kiinni.

Kannan kuitenkin edelleen huolta poliisin avunantovelvollisuuden jäämisestä puutteelliseksi. On riski, että tilanteita saatetaan esimerkiksi arvioida hitaamman virka-apuprosessin kautta, vaikka lapsen turvallisuuden takaaminen vaatisi poliisilta ripeitä kiinniottotoimenpiteitä. Jokaisen hatkanuoren henki ja terveys ovat akuutissa vaarassa. Lakiin ei saa jäädä porsaanreikiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Marttila, olkaa hyvä.

17.11 Helena Marttila sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Suhoselle tästä keskustelualoitteesta. Siirryin itse tähän tehtävään suoraan lastensuojelun avohuollon sosiaalityöstä, ja olen erityisen huolissani kahdesta asiasta:

Ensinnäkin tutkitusti tiedetään, että toimeentulotukimenot korreloivat lastensuojelun kulujen kanssa, ja tämä hallitus on sysännyt entisestään ihmisiä toimeentulotuelle ja arviolta jopa yli 30 000 lasta köyhyyteen.

Toiseksi olen erittäin huolissani hallituksen aikeista kohdistaa jopa 100 miljoonan euron leikkaukset sosiaalihuoltoon. Olenkin jättänyt ministerille kirjallisen kysymyksen ministeriön ehdotuksesta, että yhtenä säästötoimena avohuollon tukitoimet ja jälkihuolto siirrettäisiin pois lastensuojelusta, jolloin lastensuojelu typistyisi sijaishuolloksi ja huostaanottokoneistoksi. Ministeri on itsekin arvioinut, että tämä voisi lisätä huostaanottojen riskiä. Meillä on jo tilanne, että lastensuojelun asiakkuuden raja on noussut, ja tätä rajaa ei ole varaa nostaa vaan päinvastoin laskea.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2026 vp

Arvoisa puhemies! Kukaan ei ole hiljaisempi kuin kaltoin kohdeltu lapsi. Meillä ei ole varaa siihen, että näistä lapsista tulee sen lisäksi vielä näkymättömiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

17.12 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos edustaja Suhoselle tästä tärkeästä keskustelualoitteesta.

Lastensuojelun kokonaisuudistus on käynnissä, ja on kuulunut huolia siitä, että siinä pannotukset tulisivat siirtymään nimenomaan ennaltaehkäisystä ja kevyen tason huollosta sinne raskaampaan laitoshoitoon. On varmaan oikein kysyä, onko tämä suunta oikea.

Raskaammasta laitoshoidosta on kerrottu, että siinä rajoitetaan yhteyttä läheisiin, rajoitetaan oikeutta liikkua, myös fyysiseen koskemattomuuteen tulee rajoituksia ja sivistykselliset ja kulttuuriset oikeudet voivat jäädä toteutumatta näillä lapsilla. Jopa alle 12-vuotiaita saatetaan ottaa tällaisiin laitoksiin ja sitten pitää heitä 18-vuotiaiksi asti. Missään kansainvälisissä tutkimuksissa näistä suljetuista laitoksista ei ole hyvää näyttöä vaan pikemminkin kielteisiä vaikutuksia. Onko tämä oikeasti se suunta, [Puhemies koputtaa] johon meidän tulisi mennä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

17.13 Bella Forsgrén vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Viime aikoina olemme lukeneet medioista surullisia uutisia lasten ja nuorten todella vääristä kohtaloista, tarinoita siitä, mitenkö apu ei tullut ajoissa tai ei lainkaan. Nämä eivät ole yksittäisiä kohtaloita, vaan ne ovat seurausta järjestelmästä, jossa liian moni putoaa väliin. Meillä ei yksinkertaisesti ole varaa siihen, ei inhimillisesti eikä yhteiskunnallisesti. Jokainen lapsi, joka jää ilman oikea-aikaista tukea, näkyy kärsimyksenä, menetettynä luottamuksena ja kasvavina kustannuksina, mutta ennen kaikkea kyse on oikeudesta lapsuuteen, joka ei saa rakentua pelkästään selviytymiseen.

Arvoisa puhemies! Lastensuojelun kuormitus kertoo yhdestä asiasta: apu tulee tällä hetkellä liian myöhään. Lastensuojelun kriisi ei ala huostaanotosta, se alkaa paljon aiemmin: silloin, kun perhe jää yksin, kun lapsen oireilu jää tunnistamatta, kun palvelut ovat liian hitaita tai liian kapeita. Lastensuojelu ei voi korjata sitä, mikä muualla jätetään tekemättä, ja sen takia olenkin erittäin huolissani hallituksen leikkauksista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.